

Finansdepartementet

Yttrande, Idéburen välfärd (SOU 2019:56)

Utredningen om idéburna aktörer i välfärden lämnade den 12 december 2019 över sitt betänkande till regeringen. Örnsköldsviks kommun är en av remissinstanserna. Örnsköldsviks kommun har fokuserat på de delar som berör kommunen och kommunens utmaningar. Örnsköldsviks kommun har fokuserat på kapitel 5, 7, 8, 9 och 12.

Utredningen är väl genomarbetad och berör för kommunen viktiga frågor. Det är positivt att en definition på idéburna aktörer inom välfärd tagits fram. Resonemanget kring välfärd och välfärdsverksamhet är viktigt och Örnsköldsviks kommun ser positivt på att utredningen har en bred definition på välfärd och välfärdsverksamhet.

Kapitel 5 Förslag till en tydlig definition av idéburna aktörer i välfärden

Utredningens uppdrag är att hitta ett långsiktigt, hållbart och uppföljningsbart sätt att rättsligt definiera idéburna aktörer inom välfärdssektorn. Det finns i dagsläget inte en tydlig definition men det finns lagrum som en sådan definition behöver förhålla sig till. Vidare så definieras det i utredningen tre avgörande karakteristika som skiljer idéburna organisationer inom välfärden från andra ekonomiska enheter: de är privata, har ett i huvudsak offentligt ändamål och de verkar på frivillig grund. Dessa tre karakteristika ställer särskilt höga krav på de idéburna organisationerna och det offentliga att säkerställa och särskilja organisationernas kärna. Särskilt när de ingår partnerskap med varandra. En utmaning som skulle kunna tydliggöras i utredningen.

Örnsköldsviks kommun instämmer med utredningens bedömning att ett register där idéburna aktörer kan registrera sig för att bli synligare som välfärdsleverantörer är bra. Förvaltningen ställer sig frågande till vem som gör bedömningen att aktören kan registrera sig samt hur denna bedömning görs. Det är inte helt klargjort att detta faller på föreslagen myndighet Länsstyrelsen. Vidare påtalar Örnsköldsviks kommun att

Avdelning, handläggare, tfn, e-post

Tillväxtavdelningen

Lena Finne Jansson 0660-881 25

lena.finne.jansson@ornskoldsvik.se

Datum

2020-03-06

Ert datum

Beteckning

Kst/2020:58

Er beteckning

avsaknad av avkastningskrav kan gynna kommunerna vid upphandlingar, samtidigt som kravet att de som omfattas av definitionen inte får göra några värdeöverföringar till annan än registrerade idéburna aktörer eller till forskning kan innebära att verksamhetsutveckling och kvalitén på tjänsterna begränsas.

Örnsköldsviks kommun vill även påtala vikten att aktörerna ska kunna fungera för en verklighet i såväl landsbygd som stad och stadsnära områden.

Kapitel 7 Utredningens bedömningar och förslag beträffande idéburet offentligt partnerskap

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) saknar en rättslig definition. Utredningen har analyserat två olika möjligheter att kriterierna för IOP ska slås fast i lag. Utredningens bedömning är att detta inte bidrar till en positiv utveckling av idéburna aktörers möjlighet att delta som leverantörer av välfärd. Utredningen föreslår i stället fem vägledande kriterier när ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) ska ingås. Detta ställer sig Örnsköldsviks kommun bakom då det möjliggör för fler aktörer att delta i välfärdsverksamhet och upprätta IOP. Detta särskilt i mindre kommuner såsom Örnsköldsvik som inte har så många resursstarka idéburna aktörer.

I propositionen En politik för det civila samhället, Prop. 2009/10:55 (kap 10.4), gällande bidrag, stöd och andra subventioner, lyfts vikten av långsiktighet samt att de generella bidragen bör öka och de riktade och styrda bidragen minska (med utrymme för flexibilitet). Denna fråga bör tas i beaktande så att merparten av de idéburna aktörerna inte blir beroende av eller känner sig tvingade att rikta sin verksamhet mot särskilda områden för att erhålla bidrag.

Utredningen lägger stor tilltro till att idéburna organisationers möjlighet att delta som välfärdsleverantörer ska öka genom registrering i ett särskilt register. Här kan det finnas en ojämlikhet mellan större och mindre kommuner – till exempel i tillgången till resursstarka idéburna organisationer i mindre kommuner. Det kan även finnas olika ingångsvärden för att en idéburen aktör väljer att vara välfärdsleverantör – på landsbygden kan exempelvis en liten aktör ha ett överordnat mål att behålla arbetstillfällena, bibehålla en levande landsbygd och utveckla den.

Postadress

Kommunledningsförvaltningen
SE-891 88 Örnsköldsvik
Org.nr 212000-2445
www.ornskoldsvik.se

Besöksadress

Torggatan 10
Förvaltningens e-postadress
tillvaxt@ornskoldsvik.se

Telefon

0660-880 00 vx

Postgiro

12 58 90-4
Bankgiro
188-4774

Örnsköldsviks kommun vill understryka att dialog mellan det offentliga och idéburna organisationer är ett effektivt sätt för det idéburna att initiera eventuella idéer och vägar för partnerskap, det vill säga att de idéburna aktörerna också själva med sin innovativa förmåga kan föreslå områden som särskilt lämpar sig för IOP och inte bara invänta förslag på IOP från en myndighet.

I utredningen framgår att upphandlingsmyndigheten ska ges ett uppdrag att arbeta med informationsinsatser, gentemot offentliga och idéburna aktörer samt förvalta och utveckla utredningens vägledning utifrån bland annat praxis och praktiska erfarenheter. Detta ska genomföras i samverkan med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, företrädare för de idéburna aktörerna och med Sveriges Kommuner och Regioner. Örnsköldsviks kommun understryker att det är viktigt att de olika aktörerna inklusive de som arbetar med upphandling får information, ett bra kunskapsunderlag och regelverk att förhålla sig till då de ska hantera såväl idéburna aktörer som vinstdrivande aktörer på ett professionellt sätt. En kommuns val av vilken aktör som får finansiering – via IOP eller olika former av upphandlingar – ska kunna granskas och vara transparent. Örnsköldsviks kommun påtalar även vikten av att ta hänsyn till stadens, stadsnära orters och landsbygdens olika förutsättningar.

Kapitel 8 Utredningens bedömningar och förslag rörande offentlig upphandling

Gällande utredningens förslag rörande offentlig upphandling instämmer Örnsköldsviks kommun med utredningens förslag om att arbeta med riktade informationsinsatser gentemot idéburna aktörer. Utredningen menar också att information om möjligheter kan ske genom särskilda nätverk kopplade till redan upparbetade kontaktytor med idéburna sektorn, till exempel nätverk kopplade till stöd- och bidragssystem. Här vill Örnsköldsviks kommun påtala att inte alla kommuner har regelbundna dialoger i nätverksform och att om dessa ska komma till så bör det vara på civilsamhällets initiativ. Det bör också påtalas att dylika nätverk är tidskrävande och kräver kommunala resurser som inte nödvändigtvis finns i många av kommunerna. Utredningen menar också att det är viktigt att inte ställa onödiga krav i upphandlingen som kan försvåra för idéburna aktörer att delta, något som Örnsköldsviks kommun också ställer sig bakom. I övrigt när det gäller upphandling – se kommentarer under kapitel 7.

Kapitel 9 Utredningens bedömningar och förslag rörande valfrihetssystem

I Örnsköldsviks kommun har införande av lag om valfrihetssystem (LOV) behandlats. Om denna modell införs i kommunen så finns redan möjligheten för brukare att välja idéburna aktörer.

Kapitel 12 Konsekvenser av förslagen

Vad gäller konsekvenser av förslagen bedömer utredningen på sidan 384 och framåt att definitionen av idéburna aktörer, vägledningen om IOP och Upphandlingsmyndighetens utökade informationsuppdrag sannolikt kommer leda till att fler IOP kommer att ingås.

Örnsköldsviks kommun vill här återigen påtala att utredningen i större utsträckning borde trycka på att en kontinuerlig dialog med idéburna aktörer också fortsatt är att betrakta som grunden för samverkan.

Dialogen om våra samhällsutmaningar måste fortsätta att utgöra en vital del för att IOP överhuvudtaget ska kunna uppstå.

Örnsköldsviks kommun vill betona att inom socialtjänstens verkställighet för målgruppen barn, unga och vuxna kan ett regelverk för att små aktörer enkelt kan hantera tillståndsansökningar, tillsynsadministration med mera strida mot gällande regelverk. Kommunerna kan själva ansvara för tillsynen inom sitt huvudmannaskap när det gäller exempelvis delar av socialtjänst (främst olika öppenvårds- och servicetjänster). Detta skulle också underlätta direktupphandling av enstaka tjänster av en liten aktör på landsbygden. Underlaget för ett vinstdrivande företag är många gånger alldeles för litet för att det ska vara lönsamt att etablera sig eller utföra enstaka tjänster.

Avslutningsvis betonar Örnsköldsviks kommun vikten av att barnets bästa, det vill säga att barnkonventionen är lag, säkerställs i de material och regelverk som arbetas fram.

Örnsköldsviks kommun

Per Nylén, Kommunalråd